

Estonian l.

PEDAGOGGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND K43666-7

Marta Lannus.

Geislingen/Steige

Schlosshalde 20 (14a)

USA Zone Germany.

Abt: Elfriede Lender, 1
Sverige, Stockholm,
Donnerstagen 5
c/o Pettersson.

26. V. 47.

Kallis Marta.

Kuna ma kauemata aega vastust Sinu et ei saanud, arvasin juba ise, et peak raskema läinud. See on siis juba teine. Esimene oli vana proua Kreek. Sellel oli ka 1 kg. kohvi ja 200 gr. teed. Nüüd neid luksusasju enam ei saa vabalt osta, edaspidi ehk saab aptegi kuhu krantumis saata. Mul eudal ka meel kurb. Kuna Sinu kiri dateerub 15st maist ja Sina sõnagi ei maini "kolhoosi" pakist siis oletan, et ka see pole veel saadunud. Ma saatsin selle Helga Kasemetsa nimele väga juba 26. mail lootes, et ta 19^{ks} mailis viia järve jõuab, ja et minu lapsel tassi ehk kohvi juures siis mu päeva pühitseda saavad. Ma siiski tahaksin uskuda, et see peak kätte jõuab. Tema ei läinud eraposti'leel, nagu 2 elmist pakki vait E. K. naisseksiooni läbi. Nüüd saadavad Rootsi Punase Risti läbi E. K. - teel. Saksamaale ja Komitee piidi neid edasi saatma. Ainuke rida siin on - et hirmus kausa teel on. Meie laevakontorid siin võtavad vastutust ainult kuni Lübeckini. Seepärast saavad ka meie sealset inimesed siit pakke ja teiseid kaasa maalased seigugi või vähe. Ma saatsin Sulle teele G. V. veel teise pakki, kahjuks ilma kohvita, pean seola nüüd karpima, aga seal olid jälle riided ja tuda kingad sees, hiimaliselt kallimad, ja sellest olens küll kahju kui kätte ei jõua. Tema aga läks naiste kaodu ja naised loodavad, et ta kätte jõuab. Nii siis peaks teele siina tulema minu poolest 3 pakki: 1) Kolhoosi peak № 23412 - Helga Kasemetsa nimele. 2) Sinu peak № 2782 ja 3) Helga Kasemetsa viisein peak 2781.

² Hallis Marta, mul on hea meel, et sa enesest kirjutad, et oled täpiline ja ükskõikne. Siis saad ka minust aru, et kirjutau nii vähe ja arva. Mul on täpselt sama lugu. Hootis ja mulitsal toole minnes nägin pikat jutut ära - Kõpis tülles ei jaksu kirjutada. Oma suure tahtejõu tõttu, mis vahetevahel veel lõhkele lööb, saan enesest mõnikord üle. Ka lohutakse mind mu endiste õpilaste kirjad, mis igalt poolt maakerast tulevad. Sihtsalt imestau kuidas nad kõik minu olemasolu on teada saanud, ja mul on ka hea meel, et nii suur hulk neist süski pääsis minema ja on nüüd kindlasti päästetud. Siis tuleb tahtmine vastata ja teha seda, nagu täna, aga seal ütleb ülesse füüsilised jõud. Kasi, mis vaevatud podagraast ja reumast, ei taha sõna kuulda. Kirjutau juba 4 kuudi järgimööda ja Sinu kiri on alles neljas - mul vaja vastata vähemalt 20 le. Aga usuu, et mu lapsed mulle audestavad ja rahuldusad, kui ka harva mul vastust saavad. - Kas Sinu ja Su mees pole mõelnud ka Inglismaale sõita, ja kas on võimalik seda teha teie tsoonist? Minu arvates oleks teil süski kasulikum igas suhtes seal elada ja töötada, kui Saksas, kus rahvas teid vihkab. Kuigi Inglismaal elu ka mitte kerge pole, olla ts süski kümme korda parem, vähemalt süüa saab, ja rahvas alla näis sõbralik. Mulle jääb mulje saksa-maalt saadud kirjadest, et seal kuidagi mooti vastutööd Inglismaale sõiduks teha ise. Võib arvata juba, kelle poolt ka meie kodumaal olid ja viimaseid mädalas leudlased käib, et inimesed jääge paigale, inglased ja rootslased tulevad meie maale. Muia isiklikult katsus küll igatpidi Saksamaalt ära saata. Pole seal praegu kellegi elu, ja jumal teab, mis veel tulevik toob. Ja kõigi saab igalt poolt, kui aga tahtmine on, koju tagasi pöörduda. Ma ei saa ka aru, miks meie inimesed seda „muuts tööd“ nii kardavad. Mina vana 62 aastane naene,

2) olin siin korviku nõudepesija ja kolm kuud
olin teenija majas, pesin pesu ja küürisin
põrandaid — ja polnud mul üha midagi.
Kõlas küll paratksaalselt — aga see oli veel
minu kõige õnnelikum aeg siin Rootsis. Tüü-
siline töö väsitab mind, ma saan vähemalt
magada ja mu hingepiin oli väiksem. Ma
vist kirpitasin sulle kort, et siin Rootsis on
n. n. arkiivtööd sisse seatud vanadele intellektuellidele.
Meie vanad aga /adoonad Pallas'i proua oli ka majate-
nija ja nii mõnigi teine /küürisime põrandaid, kuna noo-
red plikas ja poisid jooksid kannal maha, et arkiivtöö-
dele pääseda — ja saidki. Suurem osa polnudki ülikooli
lõpetanud. Muidugi oli see alguses kuni segaduses ei saa-
nud kogu reeglite järel talitada ja inimesed alguses siin vä-
ga hõrdade eudametiga olid ja aidata tahtsid, — pikkamöö-
da hakati neid lihvivleerima, pidid eudale privaatkohti
otsima. Aga vanad erateenistust ja siin ei leid, neil ongi
need arkiivkõlad siis mäeldud. Imelik aga see, et just Targemad
ei leidnud enesele alustas oleat teenijaks minna. Nii
oli Maj Luik teenija ja Lia Mägi /aga mõlemad vaesed said
tiisikuse ja mitmed teised sarnased, kuna need, kes polnud kase-
lõpetanud said nii ütelda puhtamail kotsi. Aga viimasega on
ja tihedi põimitud abinõud, mis igaüks just millega igaüks
just valmis ei saa. Ma ütlen ikka sarnastele isikutele, kes ütle-
vad „aimelekehastöö“ — aga teie siis või nõuda, et „puhta töö“
inimesed amas kotsad kogu teile loovutavad — ja teie ei saa-
da isegi keelt. Mida tahate siis teha ja kuidas peale hakata?
Hakkage kohalisi tööga peale ja kui olete võimeline, jooksid
puhas töö ise teile kätte vaheld. Mina siin, eelmalseisja, saan
enam - vähem eraprobleetult aija naatelda ja tullen ot-
susele — mida ruttem meie omaid sealt ära saavad — seda
parem.

Briti käib see meeste suhtes. Nii kui minul 4
võrre üle jäänud, ja neistki läheb suur osa mitte-
kõlbuliseks, nimelt see osa, kes laagrikluga harjub
ja tööd ei tee. Igatahes siia kirjutavas minu sõbra
et meie mehed väga palju jooksevad, piiritusevabrikust
olla palju, tüdrukud jälle mõtlevad ainult tantsule ja
pidutsimisele. Ma ei tea, kas see vastab loele ja
palun Sind sellest mitte rääkida, et pahantust ei
tuleks - aga ma olen mitmeid sarnaseid kirje
saanud, küll kurbi, küll pahantavaid, küll
kahetsesaid. Kui Sul aega ja rõõmalust, kirjuta mulle
oma arvamusist meie kaasmaalaste kohta. (Muidugi
teada ühe osa kohta, sest kõik ei kuulu ju ühe mütsi
alla - aga seda esimest osa pidi enam olema). -

Su pois näeb kena ja terve välg ja perekondlikul pildil ka tütar.
Iga argemast hoolituse jätta! Pea ikka meele, et suurim traagika
on lapsel, kui tal pole ema. Kui sa euda eest hoolitsed, hoolitsed ühes ka
oma laste pärast. Minu kadunud õde oligi ise euda ohvriks: hoidis
kõik parimad aiad lastele - ja viimaks oli hilja. Nii et ka euda
eest hoolitse!

Meie Peep on ka päris hea õpilane. Matemaatikas on ta esimene ja
ainusene parim, rootsi keeles väistleb (ühe ainsama rootslasega.
Nüüd aga oli sarnane kurioosum: alamaalgkoolist tuleb ta nüüd
„Volksschule“sse. Siina peab tegema eksame ja kirjutavad saade-
tusse koolivalitsusest. Kirjutatöö tõstis alla kuni 36?! viga,
siis pääseb veel kooli. Kui enam ei pääse. Nüüd oli sarnane
kahi, et Peep ainsana ja peale selle võõrana kirjutas väistlusest
ilma ühe veata. Meie poisid ja plinkas kes rootsi koolides õpivad, muu-
lavad siinamoodi kõik esimestesse hulka. Ega siis muudu
ka meie ajalehes ei kiida ainult eestlasi. Minu arvates
teevad need seda juba liiga palju - aga eks vanasõna ütle:
„kes noera!“ Meil on ju tublisi - aga on ka nimes-
pöördult. Las kiidaval süsel - ise ei määsaks. Ettem
on ikka veel enam piinida ja katusda. Sellepärast oleks
ka väga soovitus, et tublimat ja ausamat siirdusid
Inglismaale, mitte ainult seiklajat. Kus ka meie seas on
neid palju, olin ju ka 1 1/2 kuud laagris, õppisin nii mõndagi lako-
maet tundma. - Nüüd pean lõpetama - ei taha enam
minna. Sind tänades õnnesoovi eest, kõiki soovitan
ja soovitan parimat

Finn J. Leeder

Kas tähtis on ka midagi rääkida?